

Przygotowanie do OMa 3.

1. Niech $ABCD$ będzie czworokątem wypukłym takim, że okręgi wpisane w trójkąty ABC i ADC mają punkt wspólny. Udowodnić, że w $ABCD$ można wpisać okrąg.

Rozwiązanie:

W czworokąt $ABCD$ można wpisać okrąg wtedy i tylko wtedy, gdy

$$|AB| + |CD| = |AD| + |BC|$$

Oznaczmy punkty styczności okręgu wpisanego w ABC do AB, BC, CA jako E, F, X odpowiednio. Oznaczmy punkty styczności okręgu wpisanego w ADC do CD, AD, DC jako G, H, Y odpowiednio. Wtedy $|AB| = |AE| + |BF|$, $|BC| = |BF| + |CF|$, $|CD| = |CG| + |GD|$, $|AD| = |DH| + |HA|$. Ponadto z równości stycznych jest $|AE| = |AX|$, $|BE| = |BF|$, $|CF| = |CX|$, $|CG| = |CY|$, $|DG| = |DH|$, $|AH| = |AY|$. Mamy więc:

$$|AB| + |CD| = |AD| + |BC| \Leftrightarrow |AX| + |CY| = |AY| + |CX| \Leftrightarrow 2|AB| = 2|AY| + 2|CX|$$

Mamy $|AY| + |CX| = |AB| \Leftrightarrow X = Y$, co kończy ten nudny dowód.

2. Udowodnić, że jeśli p jest nieparzystą liczbą pierwszą, $m, n \in \mathbb{Z}_+$ i $\frac{m}{n} = 1 + \frac{1}{2} + \frac{1}{3} + \dots + \frac{1}{p-1}$, to $p|m$.

Rozwiązanie:

Zauważmy, że wystarczy rozważać sytuację, gdy $\frac{m}{n}$ jest zredukowany, czyli gdy $NWD(m, n) = 1$ - wszystkie inne możliwe do otrzymania po lewej stronie ułamki można otrzymać przez przemnożenie licznika i mianownika przez liczbę, co nie zmienia tezy.

Wymnóżmy obie strony równania przez $(p-1)!$. Po lewej stronie otrzymamy $m \frac{(p-1)!}{n}$, gdzie $n|(p-1)!$ (bo ułamek zredukowany), czyli $\frac{(p-1)!}{n} \in \mathbb{Z}$. Po prawej stronie otrzymamy liczbę $\frac{(p-1)!}{1} + \frac{(p-1)!}{2} + \dots + \frac{(p-1)!}{p-1}$. Zauważmy, że liczby $\frac{(p-1)!}{k}, \frac{(p-1)!}{l}$ dają różne reszty z dzielenia przez p , gdy $0 < k < l < p-1$. Gdyby bowiem było $\frac{(p-1)!}{k} \equiv \frac{(p-1)!}{l} \pmod{p}$, to $(p-1)!(l-k) \equiv 0 \pmod{p}$, czyli $p|k-l$ - sprzeczność.

Ponadto żadna z liczb $\frac{(p-1)!}{k}$ nie daje reszty 0 z dzielenia przez p . Skoro tych liczb $p-1$, to muszą one dawać wszystkie możliwe niezerowe reszty z dzielenia przez p , stąd prawa strona daje resztę $1 + 2 + \dots + p-1 = \frac{p(p-1)}{2}$, czyli $(p-1)$ resztę 0. Lewa strona musi więc także dać tę resztę, więc $p|m \frac{(p-1)!}{n}$, czyli $p|m$.

3. Trójkąt ABC jest ostrokątny. Na jego bokach, po zewnętrznej stronie dobudowano trójkąty równoboczne BCD, CAE, ABF . Udowodnić, że proste AD, BE, CF przecinają się w jednym punkcie.

Rozwiązanie:

Kluczowe jest spostrzeżenie (rysunkowe), że przez punkt przecięcia tych prostych przechodzą też okręgi opisane na równobocznych trójkątach BCD, CAE, ABF .

Teraz to już tylko kwestia odpowiedniego zdefiniowania punktu przecięcia.

Wiemy, że żaden z kątów ABC nie jest równy 120° . Wtedy żadne 2 okręgi opisane na BCD, CAE, ABF nie są styczne (sprawdź!). Weźmy P - drugi (nie B) punkt przecięcia okręgów opisanych na ABF i BCD . Wtedy mamy $\angle APB = 120^\circ$ i $\angle BPC = 120^\circ$, stąd $\angle APC = 360^\circ - \angle APB - \angle BPC = 120^\circ$, stąd $\angle APC + \angle ADC = 180^\circ$, więc P leży na okręgu opisanym na ACD .

Weźmy prostą AD . Mamy $\angle APB = 120^\circ$ i $\angle BPD = 60^\circ$ (kąty wpisane), więc $\angle APD = 180^\circ$, stąd P leży na AD . Analogicznie P leży na BE i CF . P nazywamy punktem Toriciego. W rzeczywistości teza zachodzi dla dowolnych trójkątów.

4. Rozstrzygnąć, czy istnieją 2 takie różne liczby $2^k, 2^l$ ($k, l \in \mathbb{Z}_+$), że mają one tyle samo cyfr oraz jedna powstaje z drugiej przez permutowanie cyfr.

Rozwiązanie:

Założmy, że $k > l$. Wtedy $2^k > 2^l$. Z drugiej strony te liczby mają tyle samo cyfr, więc musi być $2^k < 10 \cdot 2^l$, czyli musi być $k = l + 1$ albo $k = l + 2$ albo $k = l + 3$.

Co się nie zmienia przy zamianie cyfr? Reszty z 9 oczywiście.

Popatrzmy na reszty z dzielenia przez 9 liczb postaci 2^k . Mamy

k	0	1	2	3	4	5	6
$2^k \pmod{9}$	1	2	4	8	7	5	1

Stąd wnosimy, że nie ma liczb postaci 2^k i 2^l , takich, że $l < k < l + 4$ i $2^k \equiv 2^l \pmod{9}$ (bo reszty są różne dla 6 kolejnych liczb).